

Sy-li spěwał,
Pilnje džěłal,
Strowja će
Swójbny statok
A twój swjatok
Zradny je.

Za staw sprócný
Napoj mócný
Lubosć ma;
Bóh pak swěrný
Přez spař měrný
Čerstwosć da.

Njeh ty spěwaš,
Swěrnje džěłas
Wšědne dny;
Džeń pak swjaty,
Duši daty,
Wotpoń ty.

Z njebjes mana,
Njeh čí khmana
Žiwnosć je;
Žiwa woda,
Kiž Bóh poda,
Wokřew čel!
F.

↳ Serbske njedźelske lopjeno. ↳

Wudawa so kóždy kobotu w Smolerjez knihčičiščerńi w Budyščinje a je tam ja šchwórtlětnu pschědplatu 40 pj. dostacž

Jutry.

1. Pětra 1, 3—9.

Rajke to pscheměnenje, hdž je syma nimo se swojej strósbnosću a nalězo pschindže, to lube, lubosne, krašne nalězo, kotrež, kaž husto pschihadža, naž pschězo s noweje radosću napjelnuje. Tajke nalězo pschindže po strósbnym symskim čašu na jutrownym ranju, kotrež sšhadžesche s čzičeho, čžemneho rowa psche wschón šwět k sbožu žyłego šwěta. A hdžež šu wěrjazny, tam šallinczi w tych sbóžnych jutrownych dnjach tón stary jutrowny khěrlusch Pětrowy, do kotrehož chzemy tež šahłošowacž:

Ahwaleny budž Bóh a tón Wótž nascheho Anjesa Jesom Ahrysta!

1. Sa czo my jutry khwalimy;
2. Kaž my jutry khwalimy.

1. Sa czo my jutry khwalimy? So bychmy to šapschimnyli, dyrbymy hiščeže juntrócž w duchu k rowej Sbóžnika hič, kiž je s kamjenjom šawrjeny a wobwachowany wot wojakow. Tón, kiž tam leži, bu w Božej nožy pschpowjedany jako šwěta Sbóžnik, Ahrystuš, tón Anjes w Davitowym měsće, hdže je tón šlubjeny měr wostal? Čzi njepschěczeljo šami nětko wysłaja, ale čzi, kiž šu jeho ša swojeho Sbóžnika měli, šu we hlubokej srudobje, jich nadžija je šanicžena, jich wěra khabla. Duž šwěta jutrowne ranje, šwjate, sbóžne šwětlo jutrowneho dnja sšhadža. Tón Wótž rozlemi šwjateho rowa ryhele, šersšhta žiwjenja

dobynasche nad šmjercžu, Sbóžnik štanu horje, wumoženje je dokonjane; wěra dobywa nad dwělowanjom, wulka nadžija je wěrjazny spožčena. Šchtož we wěrje k horještanjenemu hlada, móže spěwacž: „Ahwaleny budž!“

O kaž mohł ty njelězo a małowěrný k bokej štejo wostacž?

Jutrowny podawł je woprawdže wěrný; Bóh je jutrowny khěrlusch šam psches šwojich jandželow šaspěwacž dał: „Jesuš je woprawdže horještaný.“ Pětr je šwědk jeho horještacža, wón je jeho widžal a rěczecž šlyšchal. Duž šahłošuj tež ty do khwalby najwysšscheho. Njeje to najwjetšcha nadžija? Wěšo by Ahrystuš čžłowjek byl, šamo najšpěšchi čžłowjek, wón njeby mohł horještanecž; psches ničžo njeje tón Wóčez krašnišcho Jesuša jako šwojeho jenicžkonarodženeho Šyna wopokasał a šwěta Sbóžnika wopokasał, hacž psches horještacže. Je-li pak wón Boži Šyn, potom je wón našch Sbóžnik, potom je našche wumoženje wěšte; my šmy wumoženi, šmjercži je žahadło wsate; a kaž je wón žiwy, tak tež budžemy my žiwi, a hdžež wón knježi, tam šmějemy tež my junu šwoju domišnu. Šlajcže, to je našcha žiwa nadžija, na kotruž šmy porodženi s nowa (šcht. 3) psches to horještacže Jesom Ahrysta wot mormnych. Kiž ty šo bėdžiš w šhutnym žiwjenju se starosću a wobčeznosću, kiž ty ležiš w horžym šmjertnym bėdženju, njewěšch, čžeho móžesč šo džeržecž? Kiž ty pschi rowach plakašch, njewěšch, hdže ty troscht namakašch? Tam šteji twój Sbóžnik, kiž je tebi nowe šwjate, njemasane, njewjadne herbštowo pschihotował, kiž tebi šho-

wane woſtanie w njebieſach. Tak my wěmy, ſa czo my jutry khwalimy.

2. Kak dyrbimy jutry khwalic? Jutry dyrbja tola ſwjedzeń njeſkóncžneho, ſbóžneho wjeſela bycz, wone ſu zplemu ſwětej najwjetſche dary pſchinjeſke, ſ najhłubſcheje czémnoſcže najjaſniſche ſwětło, ſe ſmjercže žiwjenje, ſe ſrudoby wyſtanie, ſe ſadwělowanja najrjeńſchu nadžiju. Ale kak wjele wutrobom bėſche w tamnych dnjach połnych wjeſela? Pomysłcže ſebi na móžnych a mudrych w Izraelu, woni ſebi myſlachu, ſo ſu nad ſtraſchnym Rabbijom dobyli, kiž bėſche jich nahladnoſcži na puczju; ale jako nětko na jutrownym ranju cži wajchtarjo jim wſchitko pſchipowjedachu, kajke to naſtróženje; woni wotměchu khětsje ſhromadžisnu a pſchekalachu ſ pienjeſami tych wojakow, ſo bychu ſelžane powjeſcže roſnjeſli. Abó pomysłmy ſebi na Thomaſcha, kiž ſam woſta ſe ſwojim ſadwělowazym žarowanjom a ſo najprjedy wo ſbóžne naſhonjenje jutrowneho podawka pſchinjeſe. Abó pomysłmy ſebi na njewěrjaznych wſchitkich czaſow, kiž Khrjſtuſa ſacziſnu, bjeſ Ebóžnika khodža, tehodla ſu bjeſ wotthknjenego kónza žiwi, bjeſ troſchta cžetpja, bjeſ troſchta wumru; wſchitka kraſnoſcž nalěcža móže ſo jim jenož rjane jebanje ſdacž; wſchitko jutrowne wyſtanie je jich wutrobam hórke žahadło. Schtó wužiwa ſam jutrowne wjeſele? Eſama wěrjaza wutroba (ſcht. 5). Duž wotewcže woczj a wuſchi a wócžka, widžecž, ſłyſhecž a naſhonicž to wulke ſbóžne potajniſtvo: Khrjſt je ſtanył, ſe wſchej martry cžahnył. Hlaj, ſchto je Bóh nad tobu a ſa tebe cžinił; póſnaj, ſo Khrjſtuſ njeje jenož twojich hrěchow dla wumrjet, ale tež horjeſtanył, ſo by ty poſtajeny ł wěcžnemu žiwjenju; wopomá, ſo bjeſ njeho žana ſbóžnoſcž, ale w nim je tebi hnadna ſmilnoſcž Boža wotewrjena, wſchitkón njeměr ſo tebi ſhubi, wſchitke rany wutrobny ſu ſahojene. D wſmi jeho horje, teho wulkeho jutrowneho ſerſchtu, teho horjeſtanjenego jako twojeho Ebóžnika, jako teho dobreho paſtyrja, ſa kotrymž ſamym cžzeſch khodžicž. To dyrbi tež žohnowanje bycz prawych jutrow, ſo ſa nim khodžimy, piſchetož my jo njeſamožemy ſami ſe ſebje, ſe ſwojeje mozy, ta móž pak budže nam data pſches horjeſtacže naſcheho Knjeſa Jeſom Khrjſta; wěrjazym ſo wón ſe ſkuttom a woprawdže wopokaſuje, a jako tón horjeſtanjeny ſo wón wopokaſuje pſches dobycžetſku wěſtoſcž wutrobny we wſchitkich bėdženjach a ſrudobach cžafneho žiwjenja, hdyž wón naſchu wěru ſylni (ſcht. 7) Khrjſtuſa ſo dđeržecž, ł njemu ſo wuſnacž ſ njewurjetnjenym a kraſnym wjeſelom! Duž my ſpěwamy:

„D najwjeſełſche, o najſbóžniſche
Hnady połnicžke jutry wy!
Eſmjercž je we rowi,
E Khrjſta ſmy ſtrowi,
Wjeſel, wjeſel ſo, žyrkej ty!
Hamjeń.

Jutrowny ſwjedzeń.

Khrjſtuſ je ſtanył! Duž khwalobne pſalmy
Se rtom a wutrobu ſanoſchujcže;
Kóždy ſežel Ebóžnikej džaſowne palmy,
So mamy pſches njeho wujednanje;
Sa naſche hrěchi wón we ſmjercži poby,
Slemi móž ſmjercže a žiwjenje doby.

Khrjſtuſ je ſtanył! D póbělſtvo kraſne,
Kóž bu precž, ranje je ſaſwitalo;
Jutrowne ſkónzo nam ſeſthadža jaſne,
Erudoby, ſkóržby nětk woſtajmy ſo;
Do njebja we wěrje duſcha njech hlada,
Pſches Khrjſta kčžeje tam prawdoſcž a hnada.

Khrjſtuſ je ſtanył! Tak Ebóžnikej ſpěwa
Etwórba tež ſ nalěcžom wotuczazym;
Ty pak cžzeſch mjeležecž, hdyž wſchitko tu kčžewa,
Myſlam ſo podawacž poſhmurjentym?
Poſluchaj tola, kak ł jutram ſo ſwoni,
Dha ſo cži pokoj, troſcht do duſche roni.

Khrjſtuſ je ſtanył! Njech ſtarocž naſ tyſchi,
Kamjeń ſo lěha nam na wutrobu!
Wumóžnik ſdychnjeńcžka naſche wſche ſtyſchi,
Póicžele po nozy jutrownicžku:
Starocže kamjeń wón ſ wutrobny wali,
So byčmy w dowěrje kruzjiſcho ſtali.

Khrjſtuſ je ſtanył! Nětk ſobu ſ nim poſtań
E hłubiny hrěcha a njeprawdocže;
Sa nim krocž, we nowym žiwjenju woſtań,
Stary bėh tebi njech próſbny row je.
Zeli-ſo ſ Khrjſtuſom we ſwětłe khodžiſch,
Dha ſo ſ nim junu tam w njebieſach wodžiſch.

Khrjſtuſ je ſtanył! Duž njeboj ſo rowa,
Komorku twoju wón wuſwjecžil je;
Eželo ſo do njeye na khwilu khowa:
Sunu ſu jutry, hdyž ſbudži wón cže.
Potom ſ nim póndžeſch do kraſnoſcže raja,
We kotrymž Salemiſke palmy ſo haja!

K. A. Fiedler.

Jutry.

W pſchirodže knježi, kaž w cžłowſkim žiwjenju, tón wulki ſakoń wo bywanju a hinitoſcži. Tutemu ſakonjej je wſchitko podcžiſnjene, jemu dyrbi ſo wſcho, hdyž tež ſ njechanjom, podwolicž. Rjane je nalěcžo, hdyž wſchudže w lěbu a na luzh ſo nowe žiwjenje hiba, rjane je tež lěcžo we wěnzju ſlocžanych kłožow a w pſyche piſhanych kwětkow; ale temu ſlěduje naſhyma, hdyž łopjeńka je ſchtomow padaja, a ſurowa ſhyma, hdyž wſcho žiwjenje w pſchirodže wotemrěwa a ſněh ſemju ſ bėlej cžělnej plachtu wodžewa. Potom mrěje tež radoſcž w naſchich wutrobach, a wnył, ſ kotrymž nalěcžo poſtrowichmy, ſo pſchemobrocža do tyſchneje ſkóržby: Kak je tola wſcho tak ſečhodne, tak knicžomne!

Žedžiwoſcž po nalěcžu, po ſaſowotucženju pſchirody, po nalěcžu w cžłowſkim žiwjenju, po dnjach naſcheho džecžatſtwa a rjaneje młodoſcže ſ pſchiběraznymi lětami roſcže a naſ po prawym naſche žyke dełke žiwjenje njewopuſhcžaja. Ale hdyž my tole nalěcžo namakamy? Tole nalěcžo, ſa kotrymž žana ſhyma njeſlěduje, hdyž kwětki ženje njewjadnu a ſkónzo wjazh njeſaſhadža, tale młodoſcž bjeſ ſtarjenje, tole žiwjenje bjeſ hinitoſcže? Sow na ſemi ſawěſcže niž. Kóžde nalěcžo je wěſchcženje na tole wurjadne nalěcžo, ſa kotrymž naſcha duſcha žedži.

Alle rukowanje ſa tamne wěcžne nalěcžo halke pſchi wotewrjenym rowje horjeſtanjenego doſtawamy. „Jeſuſ je žiwy!“ to je to wjeſele póbělſtvo, kotrež jutrowne ſwony ſaſo do kraja njeſu. „Jeſuſ je žiwy a my budžemy tež žiwi!“ To je ta wěra, kotraž naſ w próſche dđerži, cžedža-li naſ ſemſke ſtarocže a

Nascha wutroba je tež sáhrodka. Swětki dobrych poczinkow chze tam nasch Sböžnik widjeć. Tehodla won s njeje se wšchěmi wóštami hrěchow a škóšcow!

Jutrowne jejka.

Waschnje, šo jutry s jejkami wobdarjeć, je jara stare a nahadža šo pola pohanskich ludow kaž pola křesćizjanow; mjes poslednimi bě wono hižom w přenim lěthyšazu po Khr. sawjedžene. W Persiskej pada džen noweho lěta nimale na tón samy čas kaž nasch jutrowny šwjedžen, dokelž tam protyka čas nalětneje runonóznoscze jako spoczałk lěta postaja. Hižom popołdnju tehode dnja podawaju šo hwěšdarjo do bydłow bohoto w provinzach, šo bñchu tón wokomik wobkedžbowali, hdžež runonóznoscž fastupi, a tak rucže hacž woni w tym nastupanju snamjo dadža, šo ludej s kanonowymi salwami spoczałk noweho lěta wosjewi. Potom šapocznu šo wulke šwjatocžnosče, pschi čžimž šo ludžo, tak husto hacž jeno něfak móžno, nowu draštu woblekaju, čžehož dla tónle čas tež „šwjedžen nowych draštow“ rěka. Mjes darami, s kotrymiž šo ludžo přeni džen šwjedžu, wošebje jejka na přenim městnje steja. Wone šu s drohotnych mjedžow džělane, wobmolowane a wyšofeje płacžisny. Tež w Serailu, palazu hłowneho města, šo tón džen na 5—600 jejow rozdželi. Wone płacža pohanam jako snamjo radosče — mjes tym šo šu židam symbol želenja. Žarowazym šo jejka k jědži posćizowachu, a pódla jutrowneho jehnjecža, k dopomnjecžu na wuczah s Egiptowskeje jutry na blidže wěrjazeho žida stejazeho, nješmédža jejka pobrachowacž.

Pola křesćizjanow je jejo wobraš horjestacža. Kaž s njehibiteho jejka žiwj ptacžk wukhadža, twjerdu šforpinu pschelamje a šo na šwojimaj škhibleschkomaj do powětra posběhnje: tak je Khrystuš w pschekrašnjenej podobje se šanknjeneho rowa wustupil; tak tež my junu s rowa stanjemj, hdžž šo wone kaž šforpinu rozlamaju a my na pokiw nascheho Sböžnika šo jemu napšćecžiwu k njeju posběhnjemj.

W žanym kraju njeje waschnje wobdarjenjow s jejkami tak rosšchěrjene kaž w Ruskej, hdžež kóždy domjazh, haj šamo kóždy wojak jejko něfajšezkuli podobisny dostawa — nihdže pak šo tež pschi tym lubošnišchi jutrowny postrow nješkschi dnžli tón, kotryž tam jedyn druhemu pschimołuje: „Tón Knjes je stanjk!“ a ženje njepobrachuje wotmólwa: „Wón je wopravdže stanjk!“

Tež jutrowne šwjecženje.

Psched někotrymi lětami setkach, tak powjeda wucžer, jutrownicžku na wšy přenjeho pohoncža na ryčezkuble, kotrehož mała džowka bě mi luba šchulečka. Pschecželnije wón ke mni stupi a mi horzo ruku tlóčžiwšchi džesche: „Chžych runje k wam pschicž, knjes wucžerjo, chžych šo podžakowacž, šo mam tajke rjane jutry.“ Džiwojajo praschach šo, tak wón to mēni.

„Mó,“ džesche wón, „čžichi pjatk chžych po mojim waschnju popołdnju do korežmy hicž a kajki jedyn potom domoj pschidže, móžecže šebi myšlicž. Duž džesche moja šanka: Me nano, dženkš na tym dnju, hdžež dnrbjesche tón Knjes Khrystuš tak jara čžerpicž, njedhbjak ty do korežmy hicž. To šlowo šapschimny mje móznje a ja prajach: Mó, dha powjedaj mi tola, tak je tón Sböžnik čžerpil. Šomyšleče šebi, duž powjedasche mi džecžo žyku historiju tak duschnje a se šylšami we woczomaj a powjedasche, šo šče ju wy w šchuli hiščeže mjele rjeišcho powjedali. Tehodla chžych šo podžakowacž. Duž šym drje domach wostal a dženska tež a předowanje je mi džecžo pschedčitalo, dokelž móžu halke jutšje šako kemschi hicž.“ Móš šo rosžohnowachmój a ja džech won na polo. Kóždy budže mi rady wēricž, šo mējach tež ja rjane šwjate dny.

Rosšchěrjenje biblije we šlowjanskich rěčach.

1. Najwjazh biblijow rosšchěrja jendželške abo „britiške

biblište towarštwu.“ Wono je w poslednich tšjoch lětach šledowaze licžby biblijow a jednotliwych bibliškich džělow rosšchěrjało:

	1910	1911	1912	1913
Rušowške	16 085	32 286	27 131	27 161
Ruthenške	6 368	12 826	11 017	6 787
Bolharške	2 977	3 056	51 898	14 326
Sužnošerbške	23 240	33 954	105 464	39 930
Rhorwatske	10 251	12 632	32 970	22 533
Šlawonske				
t. j. žyrkwino-šlowjanske	830	988	653	660
Ššlowjenške	6 338	8 366	17 515	7 093
Ššlowatske	3 217	10 440	23 130	17 604
Čžěške	41 190	43 405	48 853	47 111
Pólske	27 594	32 670	37 429	36 133

Do hromady 1908: 136 227

1909: 123 192.

2. Londonske towarštwu „Scripture Gist Mission“ wudawa wošebje jednotliwe biblište knihi s wobrasami. Woni šu rosšchěrjeli w pjecž lětach wot 1. haprleje 1908 hacž do 1. haprleje 1913:

Rušowške:	61 528
Ruthenške:	8 500
Bolharške:	21 969
Sužnošerbške:	70 274
Rhorwatske:	7 180
Čžěške:	10 000
Mašurške:	13 000
Pólske:	44 000
Korelske*:	24 350.

3. „Rušowške prawošlawne biblište towarštwu“ w Petersburgu rosšchěrja ša lěto psches 200 000 bibliškich knihi.

4. Wošebje ša Ššlowjanow w Pruskej čžišchčitej biblije „hornjołužiskich Ššerbow: „Šakske biblište towarštwu“ w Draždžanach, ša delnjołužiskich Ššerbow „v. Cansteinski bibliški wustaw“ w Šali. Wot tuteho towarštwu je „Pruske biblište tow. w Barlinje Nowy testament ša delnjołužiskich Ššerbow čžišchčecž dało; tošame towarštwu rosšchěrja w Pruskej Hornjej Łužicy tež biblije Draždžanskeho towarštwu.

Licžby rosšchěrjenja šu:

Hornjołužiskich biblijow ša lěto něhdže 200,
= nowych testamentow 50;
Delnjołužiskich biblijow ša lěto něhdže 10!!!
= nowych testamentow 12;
Pólskich biblijow ša lěto něhdže 320.

Tute licžby šu mi na moju próštwu wot towarštwow samych pšplane. Pod 3. šym jeno šhromadne licžby dostał a to: Pruske hłowne tow. je pschedało ša poslednje 5 lět něhdže 60 delnjošerbškich testamentow, 160 hornjošerbškich, 250 pólskich biblijow. v. Cansteinski wustaw ša poslednje 10 lět něhdže psches 100 delnjošerbškich biblijow a 4000 pólskich a litawškich biblijow. (Licžbu Polakow a Litwanow šym šajil kaž 4:1.) Hdžž hižom Draždžanske towarštwu psche, šo šo hornjołužiske biblije lěto wot lěta mjenje pschedawaju, dha je wopravdže šrudnje, šchtož wo delnjołužiskej bibliji šhonimj. Lud, kotryž ma tola hiščeže 30 000 dušchow, trjeba ša žyke lěto 10 biblijow a 12 testamentow we šwojej macžernej rěčži. Wotucž, ludo šhwaleneje pobožnosče!

Šchwjela.

* Korelske šu finski narod w polnóžnej Rušowškej, ale dospólnje pschecženi, tak šo šo jich něčžišcha rěč ma jato rušowšta podrěčž licžicž.